

КОМПЛЕКСНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

¹ Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано динаміку основних макроекономічних показників рівня соціально-економічного розвитку України за період 2008-2015 рр., що дозволило оцінити реальну економічну ситуацію у країні.

Ключові слова: економіка, інфляція, валовий внутрішній продукт, валовий зовнішній борг, реальна зарплата, макроекономічні показники, девальвація, промислове виробництво.

Abstract

The analysis of basic macroeconomic indexes, which characterized the level of socio-economic development of Ukraine for the 2008-2015 period is carried out. The estimation of the real economic development of Ukraine is realized.

Keywords: economy, inflation, gross domestic product, gross external debt, real wages, macroeconomic indicators, depreciation, manufacturing.

Вступ

Сьогодні в умовах нестабільного ринкового середовища, яке характеризується невизначеністю та підвищеною турбулентністю, прийняття управлінських рішень відбувається здебільшого під впливом значної кількості дестабілізуючих чинників. Оцінка рівня соціально-економічного розвитку країни, аналіз зовнішніх і внутрішніх чинників, дозволяють швидко і якісно відреагувати на зміни зовнішнього середовища. Розуміючи актуальні ринкові тенденції, суб'єкти господарювання можуть коригувати стратегічні плани відповідно до поточної ринкової ситуації.

Метою роботи є аналіз основних показників, що характеризують сучасний стан розвитку економіки України.

Результати дослідження

На сучасному етапі розвитку економіка України перебуває в стані рецесії (у перекл. з лат. Recessus — відступ), що постійно поглиблюється. На це вказують високочастотні індикатори системи макроекономічних показників, які характеризують інституційне середовище в Україні. Так, у «Меморандумі про економічну та фінансову політику» викладено такі його характеристики [1]:

1. Економічна активність послаблюється, а ескалація конфлікту на сході посилює невизначеність. В результаті промислове виробництво і будівництво надалі скорочуються, зростання роздрібною торгівлі уповільнилось, знизилась підприємницька активність.

2. Дефіцит поточного рахунку швидко скорочується, однак ситуація з платіжним балансом складається не так добре, як очіувалося. Заходи, що вживаються НБУ, і надходження міжнародної фінансової допомоги, час від часу зменшують волатильність гривні, але періодичне загострення напруженості у царині державної безпеки зумовлює поновлення тиску на обмежений курс.

3. Інфляція споживчих цін прискорилась, що стало відображенням швидкого перенесення («pass-through») знецінення валюти і зростання адміністративних цін.

Як відомо, уповільнення темпів зростання виробництва, безробіття та інфляція, зростання цін, зниження життєвого рівня населення, падіння курсу національної валюти є ознаками нестабільної економіки.

Автори джерела [2] серед ознак нестабільного ринкового середовища називають невизначеність і турбулентність. На їх думку невизначеність середовища характеризується впливом великої кількості факторів різноманітної природи та спрямованості, які не можуть бути об'єктивно оцінені та враховані у кількісному виразі, оскільки постійно змінюються.

Серед макроекономічних показників, які характеризують стан економіки, проаналізуємо наступні (табл 1):

- ВВП України;

- зовнішній борг;
- індекс інфляції;
- індекс промислового виробництва
- кількість населення, рівень безробіття.

Таблиця 1 - Основні макроекономічні показники України за 2008-2015 рр [3].

Роки	Номінальний валовий внутрішній продукт, ВВП, млн. дол. США	Валовий зовнішній борг, ВВБ, млн.дол. США	Співвідношення ВЗБ/ВВП, %	ВВП на душу населення, дол. США / відносне відхилення до показника минулого року, %	Кількість населення, тис осіб/ Безробітне населення, тис. осіб
2008	179992	79955	56,0%	3891,0/+26,8	46258,2/1424,0
2009	117228	101659	56,5%	2545,5/-34,6	46053,3/1956,6
2010	136419	103396	88,2%	2974,0/+16,8	45870,7/1784,2
2011	163160	117343	86,0%	3570,8/+2,1	45693,3/1731,7
2012	175781	126236	77,4%	3856,8/+8,0	45576,7/1656,6
2013	183310	135065	76,8%	4030,3/+4,5	45482,7/1576,4
2014	131805	142079	77,5%	3014 ,6/-25,2	43721,8/1847,1
2015	-	126308	95,8%	-	-

За офіційними даними Міністерства фінансів України у 2009 році значення номінального валового внутрішнього продукту сягнуло свого мінімального значення за період 2008-2014 рр. З 2010 р. до 2013 р. показник показує позитивну динаміку, але у 2014 р. спостерігається стрімке падіння обсягів ВВП, зменшення становить 28,1% порівняно з 2013 р. При цьому, валовий зовнішній борг України за період 2008-2015 рр. постійно зростає. Співвідношення валового зовнішнього боргу до валового внутрішнього продукту показує, що у 2014 році величина зовнішнього боргу перевищила обсяги ВВП, що ставить під загрозу економічну незалежність України. Як відомо, зростання зовнішнього боргу в умовах припинення росту або падіння ВВП означає, що обслуговування державного боргу здійснюється переважно за рахунок накопичення та споживання, тобто за рахунок зниження життєвого рівня населення.

Негативну тривалу тенденцію показують і показники загальної чисельності населення України та рівня безробіття: за останніх 5 років чисельність населення зменшилась на 5%, тоді як рівень безробіття лише у 2014 році зріс на 26% у порівнянні з 2013 роком.

Стрімке зростання цін на споживчі товари і послуги стало причиною до переходу в режим інфляційного таргетування. Це в свою чергу спричинило підвищення облікової ставки НБУ та дефіцит кредитних ресурсів. В таких умовах зазвичай відбувається уповільнення зростання виробництва або його спад. Динаміка індексу промислового виробництва в Україні з 2011 року до 2015 року вказує на падіння обсягів промислового виробництва (рис. 1).

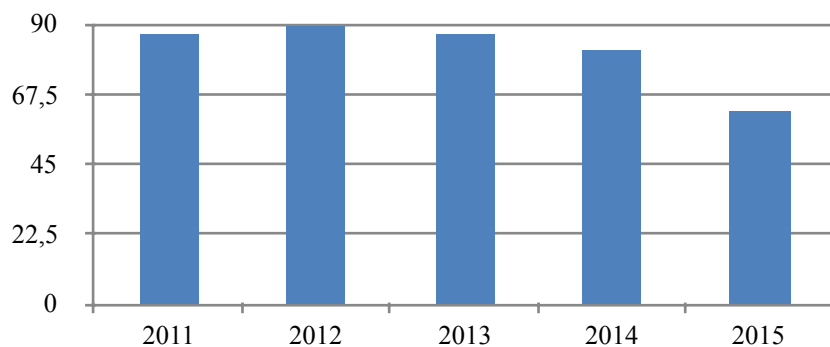

Рис. 1 – Динаміка індексів промислового виробництва за 2011-2015 рр. (наростаючим підсумком, %) [3]

Падіння обсягів виробництва також пояснюється зменшенням попиту, що викликане зниженням рівня купівельної спроможності населення.

Індекс реальної зарплати характеризує зміну купівельної спроможності номінальної зарплати. Так, індекс реальної зарплати в Україні на кінець 2015 року склав 115,2 % [3]. На рис. 2 наведено графік динаміки індексу інфляції і реальної зарплати в Україні з 2010 року до 2016 року наростаючим підсумком.

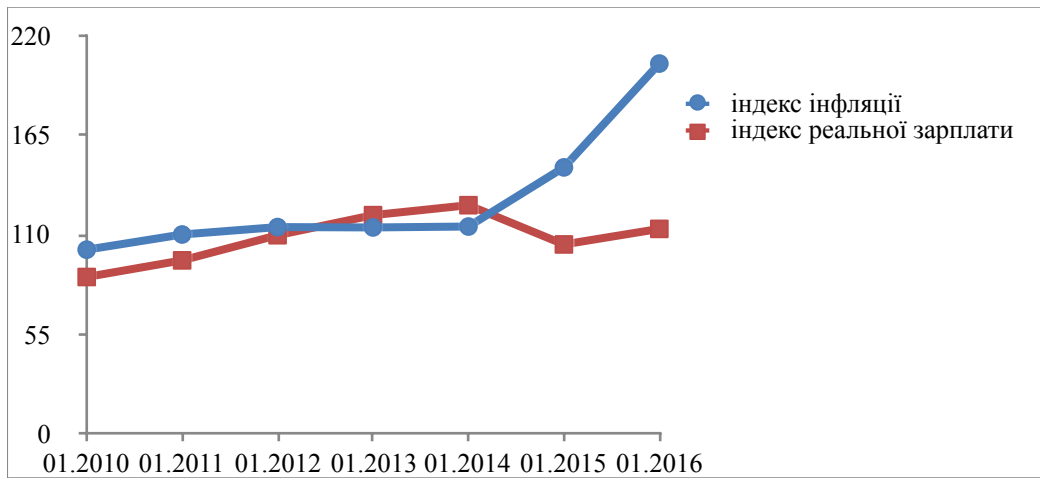

Рис. 2 - Динаміка індексів інфляції і реальної зарплати в Україні з 2010 р по 2016 р (наростаючим підсумком), %

Отже, реальні доходи населення зменшились, на що вказують значення індексів реальної зарплати у 2015-2016 рр. Проблема поглиблюється ще й стрімким зростанням рівня інфляції, що досяг свого критично високого значення у 2016 році. Інфляція такого рівня з одного боку знецінює результати праці, з іншого - послаблює національну валюту, провокує відтік національного капіталу за кордон, стимулює падіння ВВП, а отже унеможливує економічне зростання.

Падіння української економіки спричиняє взаємодія зовнішніх та внутрішніх чинників. Основними зовнішніми чинниками негативного впливу є ведення війни на території держави, серед внутрішніх можна виділити: відсутність комплексного підходу уряду до покращення макроекономічних показників, поєднання і взаємне підсилення яких призводить до негативних ефектів розвитку економіки. В результаті відбувається стрімке падіння ВВП і прискорюються темпи інфляції. Економіка України знаходиться в стані довготривалої рецесії, що потребує від держави виваженої економічної політики [4].

Висновки

Сьогодні економіка України перебуває в стадії глибокої кризи, на що вказують такі ознаки: низький зовнішній і внутрішній попит, викликаний гальмуванням економічного зростання; зниження купівельної спроможності населення внаслідок зменшення реальних доходів; зростання рівня інфляції і безробіття, відтік інвестицій та ін.

Державі доведеться вирішити широкий спектр невідкладних проблем, пов'язаних з розробкою ефективної моделі антикризового регулювання економічних відносин, щоб максимальною мірою пом'якшити наслідки негативних впливів та розбалансованості механізмів регулювання економічної політики [4].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Меморандум про економічну та соціальну політику. Електронний ресурс [Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10315035>]
2. Сімченко Н.О. Стратегії розвитку підприємств в умовах нестабільного ринкового середовища / Н.О. Сімченко, Г.А. Мохонько // Економіка Криму, №2(35). - 2011, с. 208-211.
3. Фінансовий портал Міністерства фінансів України [Режим доступу: www.minfin.com.ua]
4. Яблонська А. Комплексна оцінка економічної ситуації в Україні у 2014-2015 рр. / Free Voice information Analysis Center, 2015 [Режим доступу: www.iac.org.ua]

Алла Станіславівна Краєвська — канд. екон. наук, доцент кафедри підготовки менеджерів, Вінницький національний технічний університет

Alla S. Krajevskaja — Sc. (Econ.), Assistant Professor of the Chair of Managers Training, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia